Fra Gørding over Rødding til de skrå brædder i København

Af Bonna Søndberg

Barndom

Huset, Søndergade 31, hvor jeg i 1933 blev født, var røde mursten, en dør i midten, og gik man ind, så man en lige trappe op til første sal, en dør til venstre, der var stuen, og en dør til højre, der var min fars skrædderværksted. Men det flyttede lidt rundt, for jeg erindrer også et skrædderværksted på første sal til højre. Mest kan jeg huske skorstenen, som gik op gennem huset, for det var et af de steder, jeg søgte hen for at drømme, både når jeg sov, og når jeg var vågen. Et andet sted var spisekammeret, hvor der altid var en ledig hylde at lægge sig på og ligesom "forsvinde", og et tredje sted var solbærbusken for enden af haven.

Jeg flyttede til drømmeland meget som helt lille – der er blevet mig fortalt, at jeg ikke var særlig støjende i mine første leveår, men at jeg skreg umådelig højt, da jeg blev døbt.

Jeg husker en lang lige gade, som blev skåret over af jernbanen. På denne lige gade lå Doktor Jensens hus med konsultation og privatbolig. Der gik jeg til klaverundervisning hos Fru Doktor Jensen, fra jeg var 4 år. Min egen mor, Sonja, var også pianist. Hun spillede i "Elitekvartetten", der var meget kendt og brugt i mange år på egnen, men undervise mig ville hun ikke, for jeg havde nok ikke den fornødne respekt for hende, som jeg ville have for Fru Doktor Jensen.

Bonna ,som lille, grædende og bange, med sin mor. Foto i privateje

Vores naboer hed henholdsvis Ernøe og Sørensen. Henny Ernøe og Grethe Sørensen og jeg var jævnaldrende og legede naturligvis sammen.

Jeg var et bange barn! Jeg var bange for alt, hvad der hed støj – maskiner som buldrede – stemmer som råbte – autoriteter blev til kæmper for mig, og således blev elværket, som jeg skulle forbi på vej til skolen, til et uhyre, fordi man kunne se store stempler gå op og ned. Lærerne i skolen blev til en slags bøhmænd, som, når de sagde noget, fik enormt rungende stemmer, som kunne blæse én omkuld. De personer, som man sagde, betød noget i byen, gjorde mig så bange, at jeg til tider tissede i bukserne af skræk, bare ved at se dem. Jeg tror alt dette kom af, at der var megen skænderi i mit hjem, hvor også mine bedsteforældre boede. Jeg har senere fået at vide, at min mor og min farmor absolut ikke kunne sammen. Min faster Vera kom ofte på besøg fra Esbjerg, og hendes stemme havde en meget skarp lyd, for slet ikke at tale om min fars og bedstefars røster. Jeg har til tider en fornemmelse af, at vort hus må have dirret, så for mig var det himmelsk at kunne lægge mig på en hylde i spisekammeret, eller bag den varme skorsten og sove stille og roligt.

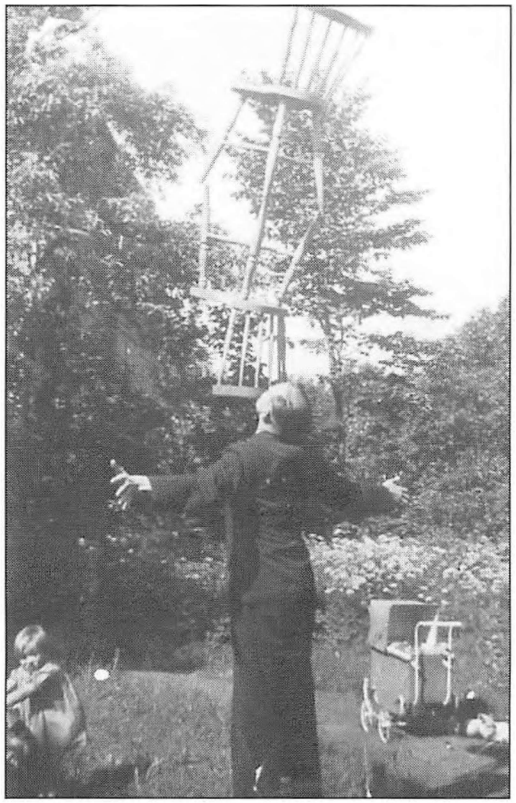

Bonna med sin Far + stole.
Foto i privateje

Mine bedsteforældre flyttede senere til Esbjerg, og vi havde nu huset for os selv. Livet gik sin gang – min mor spillede til bal og fest, min far syede det, man kunne sy af i 30'erne. Der var meget små kår. Men midt i disse "kår" var musikken. Der blev spillet meget og sunget meget i de små stuer, stemmerne var ikke kun til at råbe med, men så sandelig også til at synge skønne sange med – en stemme kan bruges til mange ting, tænk på det.

Jeg kom i første klasse, hvor vi havde Lærer Larsen-Petersen. Jeg husker en bestemt begivenhed hvor vi skulle synge. Han bad mig sætte mig ved første pult, og straks troede jeg, der var noget galt med mig, men han lagde hånden bag sit øre og pejlede ansigtet mod min mund og nikkede og smilede meget ømt: "Jeg vidste, du havde en smuk stemme. Det har din farfar og far også". "Nå!" – Det var første gang, jeg blev opmærksom på, at jeg havde noget, som hed sangstemme. Ellers husker jeg kun spredt ting, som skete; koppevaccination på kroen; med mor ved hånden, når hun af og til skulle drikke kaffe med veninder; Dots bror Anders, som var så smuk, at jeg absolut måtte kysse ham; min første biografture, som var til en Fy og Bi film med Marguerite Viby, som jeg senere i livet hilste på – filmen endte med, at Fy og Bi blev kastet i vandet fra et skib, og jeg skreg af skræk og var en besvimelse nær. Min far og mor styrtede ud med mig, og jeg faldt rystende til ro.

Ved siden af os boede tømrer Sørensens. Rigtigt hyggelige mennesker. Der var smil og latter over hækken, og som sagt legede deres pige Grethe og jeg med hinanden. De havde i deres have en fiskedam, og en dag – det må have været en søndag, for min far og mor sad og drak kaffe på verandaen hos jordemoder Frk. Falbe-Hansen i huset lige overfor. Vi var flere børn samlet om fiskedammen, som var temmelig dyb. Her skyllede vi vores hænder efter at have leget med sand, og lige med et fik jeg et puf og røg i. Jeg husker tydeligt, hvordan min krop gik ligesom i chok, jeg gik op igen, ned igen og op igen, og blev så holdt fast af min fars stærke arme, - de havde set det hele fra verandaen, og han var sprunget over hæk og hegn og nåede mig, lige inden jeg røg ned for tredje gang. Det var for mig ikke bare en begivenhed, men det blev til en oplevelse, som satte ting på plads i mig – nemlig, at nu kunne der ikke ske mig værre ting. Det gjorde noget ved min altid eksisterende angst! Tak, Grethe! Grethe fortalte senere, at hun aldrig havde troet, at man kunne blive straffet så eftertrykkeligt – så det gjorde noget for os begge.

Jeg besøgte ofte mine bedsteforældre i Esbjerg, og jeg var der også den 9. april 1940. Bedste og jeg sad som sædvanlig og snakkede om livet - det yndede vi meget – da luften med ét blev sort af flyvemaskiner, og vi kastede os under spisebordet af skræk – du godeste, det var voldsomt, hvad historien pludselig bød på. Alle var angste, og jeg græd og kaldte på min mor og far – og så

stod hun der, min mor, og alt blev trygt, og så gik turen hjem til Gørding.

Tilbage i Gørding var der opbrud. Min far havde ikke ret meget at bestille. Ingen havde særlig råd til at få syet nyt tøj – og sådan var det alle steder. Han søgte nyt arbejde og fandt det i Rødding hos en stor manufakturhandler, som havde svende på værkstedet. Det gik godt, for der var et stort opland. Igen kom musikken ind i billedet. Mor fik nok at lave ved at spille til bal, danseskole, gymnastik på hotellet og højskolen, og så var mine forældre med til at stifte mandskoret. De blev medlemmer af teaterforeningen, og derigennem oplevede vi forestillinger fra Det kgl. Teater med fantastiske skuespillere, som betog mig helt, for slet ikke at tale om operetteforestillingerne med orkester og sangere, som vækkede drømme i mig, - måske jeg en dag også kunne være med på en scene - underligt nok, for jeg havde ikke det i mig, der hed: Jeg vil være sanger, eller jeg vil være skuespiller,- jeg ville bare gerne synge! Det faldt mig så let, og heldigvis sørgede far og mor for, at jeg blev ved med at få undervisning i klaverspil. Det skal jeg love for, kom mig til gavn helt op til denne skrivende stund.

Jeg gik også meget i biografen, der blev jeg betaget – som så mange andre – af Greta Garbo, Bette Davis, Jeanette McDonald og Nelson Eddy, og så så jeg operetten "Wienerblut". Det tog pusten fra mig, og som et lyn fra en klar himmel blev jeg klar over, at det var sanger, jeg skulle være. Det holdt jeg dog som en hemmelighed for mig selv. Det stimulerede mig, og det udviklede min stemme, at jeg var den eneste, "der vidste".

Der var megen varme og lystighed i mit hjem – der kom mange muntre mennesker hos os, og vi samledes altid omkring vort uundværlige klaver. Min mor hjemskrev operettenoder fra København, og så sang min far og jeg duetterne fra "Den Glade Enke", "Schardasfyrstinden", "Wienerblut" og sågar en duet fra Mozarts opera "Tryllefløjten". På en eller anden måde fik min mor også fat i et eksemplar af Danmarks Frihedssang "En vinter lang og mørk og hård", som deres venner kom og lærte at synge, og det skete med helt tavse og hviskende stemmer, for det var jo forbudt. Men den 4. maj 1945 om aftenen, blev den sunget med stor kraft. Den 5. maj kl. 8 om morgenen, mødte alle op i skolen, flaget blev hejst, og inden jeg selv vidste af det, trådte jeg frem, og med stor klar stemme sang jeg første vers af Frihedssangen. Jeg kunne slet ikke lade være. Alle klappede vildt. Min evige angst lå i fiskebassinet hos Grethe.

Jeg elskede at gå i skole; dansk, historie, skrivning og stil var mine fag, resten gik det knap så godt med, og det bevirkede, at overlærer Klein gik til min far og foreslog, at jeg skulle holde mig til musikken – han banede altså lidt vej for mig.

Igen brød vi op. Denne gang fra Rødding til nabobyen Sdr. Hygum. Hvorfor det skete, erindrer jeg ikke, men det var der, jeg havde mit sidste skoleår, inden jeg blev konfirmeret i Rødding Sognekirke.

Ungdom og flytning til København

Lige inden denne festlighed var jeg på besøg hos mine kære bedsteforældre i Esbjerg. Jeg havde fostret en tanke: Der måtte være en sanglærer i så stor en by! Jeg forhørte mig i grammofonforretningen i Skolegade, og der sagde man, at lige overfor boede Frk. Rigmor Pedersen, og hende opsøgte jeg, sang nogle danske sange og en skala, hvorefter hun sagde: "Dem vil jeg meget gerne undervise!" Nu var det bare om at få mine forældre til at give tilladelsen – det var lidt svært, for min far holdt på, at jeg skulle spille klaver

– han anede jo ikke, jeg havde ti tommelfingre, og at mine lange fingre ikke var tangentsmidige. Så jeg så ingen anden udvej end at skrive et brev til dem om, at mit største ønske i konfirmationsgave var at få sangundervisning. Jeg vidste, at hvis jeg spurgte dem mundtligt, ville vi ende i en vild diskussion omkring køkkenbordet, og den gik ikke! Altså skrev jeg brevet, frankerede det, og i postkassen med det – jeg var i skole, da posten afleverede det, så den dag kriblede det slemt i maven. Men de sagde ja, hvis jeg selv kunne tjene penge til det. Det kunne jeg – jeg fik formiddagsplads hos førstelæreren på Sdr. Hygum skole, så jeg kunne øve mig om eftermiddagen.

Da jeg havde sunget hos Rigmor Pedersen i et år, meddelte hun den lille familie, at jeg skulle til København og studere hos en af vore førende sangpædagoger, for hun kunne ikke få mig videre.

Enden på det blev, at vi alle tre drog mod Sjælland. Min far fik arbejde hos en skræddermester i Nyrup ved Tølløse, hvor de også fik et skønt stort hus stillet til rådighed, og jeg kom til at bo hos min mormor Flora, som efter min morfars død, var flyttet fra Vamdrup til København, da flere af hendes børn var endt her.

Min mormors bror, Victor, var ansat ved Frederiksberg Politi, og hans kone, Ellen, havde en topstilling i forsikringsselskabet Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, kaldet A.U. – hun skaffede mig et job i skadeafdelingen. Onkel Victor skaffede mig en sanglærer, Kristian Riis, - han var meget kendt, underviste de største og de kendteste. Alle gik hos Kristian Riis. Hvordan jeg havnede hos ham, skyldtes at onkel Victor blev ham, som formidlede Kristian Riis' kørekort, og deraf kom det, at han fortalte om mig og min stemme. Der blev aftalt en prøvesyngning, hvor min mor var med, og det blev til, at han ville tage mig som elev. Det var jeg stolt af, for man sagde om ham, at det var som for en kamel at komme igennem et nåleøje at blive elev hos ham. Han må virkelig have troet på mig, for i efterårssæsonen 1950 sendte han mig til optagelsesprøve i Det unge Tonekunstnerselskab med henblik på årets unge musikeres koncert. Jeg blev antaget, bare 16 år gammel. Kristian Riis havde mange meget dygtige sangere som elever, og nogle af dem sang i Det Kongelige Teaters operakor. Det var meget attraktivt at synge lige netop i det kor, for det krævede også stor fornemmelse for scenisk optræden, og det var et helhjertet ønske hos mig at få en stilling i dette kor. Det var, hvad jeg arbejdede hen imod.

Da så aftenen kom, hvor jeg skulle synge første gang for publikum og presse, mødte Kristian Riis' "garde" op og støttede mig hundrede procent, så det blev som at synge for rigtig gode venner. Da jeg dagen efter læste anmeldelserne, blev jeg både varm og kold, for da gik det virkelig op for mig, at nu var det ALVOR!

Det var de store avisers anmeldelser, og sammenfaldende skrev de: "Stor, fyldig stemme, behandlet med en for sin alder aldeles forbløffende sikkerhed. Det peger løfterigt og forpligtende fremad!".

Kristian Riis syntes, at jeg skulle tjene lidt flere penge og anbefalede organisten i Mathæuskirken på Vesterbro at tage mig med i sit kirkekor. Jeg kom til prøven, og alt hvad organist Debois bad mig synge, kendte jeg. Det gjorde ham noget forvirret, for han ville have mig til at synge noget, jeg ikke kendte, så han kunne vurdere, om jeg kunne synge direkte fra bladet. Der var ikke andet for end at sige, at jeg ikke kendte den næste, han bad mig synge, og så synge den meget famlende, men også godt nok - og så antog han mig. Der blev jeg så i 5 år fra 1950 til 55. I disse år skete der vældig meget.

Når jeg var færdig på kontoret kl.16, var vi nogle kontormus, der

gik i biografen, og jeg ved ikke, hvor mange gange jeg har set "Anni Get Your Gun" med Betty Hutton og Howard Keel. Det var i den periode, jeg mødte Grethe Thordahl hos Kristian Riis, hvor hun indstuderede sangene til den samme musical, som hun skulle synge på Nørrebro Teater sammen med Poul Bundgaard, og som gjorde hende til hele Danmarks darling. Det var stort at være med i hendes værksted. Det var også i den periode, jeg sang ved amatørkonkurrencer, hvor jeg mødte mange sjove, søde og spændende mennesker, og så sang jeg jo med professionelle orkestre, dels i Hollænderbyen, hvor Harald Mortensen var kapelmester, og i National Scala, hvor Aage Juul Thomsen var kapelmester, og en del andre steder. Publikum kunne godt lide mig, men jeg vandt aldrig. Jeg blev altid nummer to. Jeg sang altid den samme arie "Il Bacio", som betyder "Kysset". Det er en vals med mange triller, og som ligger imponerende højt for stemmen. Jeg fik også altid beundrende blikke fra hende, som vandt. Hun sang de populære sange, og dem kunne publikum jo synge med på.

Bonna med sine forældre og datter Inger. Foto i privateje

Hun blev senere vor alle sammens Grethe Sønck. Det har hun og jeg moret os meget over senere.

I A.U. havde de jo observeret, at jeg sang, og derfor var det naturligt for ledelsen at bede mig synge ved deres personalefester. Ved sådan en fest blev jeg så spurgt, om jeg ikke den efterfølgende lørdag atter kunne komme og underholde, men kæk som jeg var, svarede jeg, at det kunne jeg ikke, for da skulle jeg synge i radioen, (og der var først optagelsesprøve om mandagen!). "Weekendhytten" hed en lørdagsudsendelse, som nok var den mest populære den gang. Under ledelse af den berømte Svend Petersen var programmet baseret på amatører, som blev udpeget til udsendelsen fra by til by i hele landet, og det skulle nu slutte i København. Om mandagen gik jeg til prøve i radiohuset på Rosenørns Allé i studie 2, hvor jeg senere skulle komme til at synge mange programmer ind. Jeg blev optaget. Familien var bestyrtet, for hvad skulle jeg dog have på. Jeg havde ikke noget tøj, som var fint nok, men så kom tante Ellen til hjælp. Hun havde en blå kjole med en "kunstnersløjfe" foran, som var så moderne dengang, og den blev syet ind til mig, - jeg var den gang formet som en lang lineal. Men strømperne - jeg havde et par, hvor en maske var løbet hele vejen op. Den rimpede jeg sammen, for jeg havde ikke råd til at købe nye, og jeg spurgte heller ikke, om nogle kunne hjælpe mig med et par hele. Da lørdag aften kom, sad vi pænt "i kø" udenfor studiet og kunne høre de andre fra en højtaler. Den ene efter den anden kom ind før mig, så jeg tænkte, at det hele nok ikke blev til noget, for nu var tiden snart gået. Men så kom der en kontrollør og hentede mig, og da jeg kom ind på podiet, præsenterede Svend Petersen mig som "rosinen i pølseenden", og der stod jeg så oppe, så alle kunne se rimperiet på mine strømper, men det kunne jo ikke nytte at tænke på dét - nu

skulle der synges. Og det blev der. Jeg sang "Il Bacio" til stor jubel for musikere og publikum. Det er utroligt, hvad man kan, når man kun er 16 år!

Mine forældre flyttede til København i begyndelsen af 1951. De havde langt om længe fået to værelser i en villa på første sal i Brøndbyøster hos en meget tiltalende dame, enkefru Thingvad. Det var dengang, der kun var marker med græssende heste, hvor der nu er torv og S-bane. Der flyttede jeg nu også ind i det ene værelse. Far fik hurtigt arbejde på Falkoner Allé hos en skræddermester, og mor fik nok at bestille med at spille til danseskole. På kort tid var byggeriet i gang, og der voksede højhuse op, og som nogle af de første fik far og mor en pragtfuld lejlighed på torvet, og der boede de resten af deres dage. Far fik sin selvstændige forretning, og mor kom til at spille for både Rødovre, Hvidovre, Brøndby og Glostrup kommuner. Og jeg sang videre, gik til musikteori, klaverspil, passede kirkekoret, og sang til mange kommunale sammenkomster, og så havde jeg selvfølgelig mit arbejde i A.U. Når jeg som nu sidder og skriver mit liv ned, er jeg selv dybt forbavset over, hvor meget der skete med mig i de fire år fra 49 til 53.

Bonna i partiet som Dronning Elisabeth i Verdis opera "Don Carlos", med Otte Svendsen - på Det Kongelige Teater.

I 1952 mødte jeg hos min mormor Flora, min mors fætter Flemming Søndberg. Han var søn af onkel Victor. Flemming og jeg blev forelskede og forlovede, da jeg var 18 år.

I februar 1953 skulle jeg så stå min første prøve på Det kgl. Teater. Der var optagelsesprøve til operakoret. Stemningen var høj og positiv, og jeg ønskede så stærkt at blive optaget! Jeg sang den store romance "Sulamiths Sang På Brudekammen" af Lange-Müller, og det gik meget meget godt - så godt, at jeg ikke kom ind, men modtog et brev fra teaterchef Henning Brøndsted, om at man ønskede min tilstedeværelse ved optagelsen af solister til operaskolen. Det kan lyde mærkeligt, men jeg blev faktisk skuffet over ikke at blive optaget i operakoret, men selvfølgelig også stolt over, at man så en solist i mig. Den gang kunne man – om man så må sige – gå direkte ind fra gaden og vise sine evner. I dag skal man igennem 4 til 6 års uddannelse på Det kgl. Danske Musikkonservatorium, inden man stiller til prøve på Det kgl. Teaters Operaakademi. Nå - jeg sang igen Sulamiths romance med stor overbevisning, samt en række skalaer, for at man kunne vurdere min stemmes rækkevidde. Min stemme havde da vokset sig betydeligt større og bredere, end da jeg som 16-årig havde min såkaldte debutkoncert i Det unge Tonekunstnerselskab.

Jeg og familien ventede spændt på brevet fra teatret. Det kom, og der stod, at man mente, jeg var for ung, men at man på det bestemteste ventede at se mig til optagelsesprøve året efter. Jeg var da 19 år. Det var en underlig tom fornemmelse, men så skete der noget helt andet. Flemming og jeg kunne få en lejlighed, jeg var blevet gravid, og vi giftede os i september 1953. Nu begyndte vi så at tælle på fingrene. Jeg skulle føde i den anden uge af marts 1954, og optagelsesprøven var i den første uge af april 1954.

Jeg gik hele det år ekstra flittigt til sang, havde mit arbejde i A.U.

og så mit velsignede kirkekor. Dertil kom, at jeg var blevet husmor, der var god til at have maden parat, når manden kom hjem fra arbejde. Et ganske dejligt år. Vores lille pige Inger, så dagens lys den 10. marts 1954, og jeg har aldrig set en lykkeligere morfar end min far, ja, han var helt solgt. Tre uger efter var der så optagelsesprøve igen til solistklassen, hvor jeg denne gang sang den store "Tonehal 'arie" fra Richard Wagners opera, "Tannhäuser", med en sådan bravour, at jeg kom ind. At det lod sig gøre tre uger efter fødslen, begriber jeg ikke i dag. Måske var det, fordi man den gang mere tog tingene som de kom, end man gør i dag.

På Det kongelige Teaters operaskole

Jeg skulle begynde på operaskolen den 1. august 1954. Vi, der var blevet optaget, skulle møde i den gamle prøvesal på anden etage, sammen med skuespileleverne, og det er sjovt i dag at tænke tilbage på, hvor unge og usikre vi var overfor alt det nye, vi nu skulle i gang med.

Jeg kom til at dele garderobe med Ghita Nørby, Birgitte Price og Avis Sagild, som blev mor til Paprika Steen. Vi blev rigtig gode venner.

At begynde på skolen, vendte totalt op og ned på mit privatliv. Jeg skulle begynde kl. 9 om morgenen, hvor vi havde timer i teaterhistorie mandag, musikhistorie tirsdag, fægtning onsdag, drama torsdag, indstudering af operapartier fredag og dans og plastique lørdag. Dette var fra kl. 9 til 11. Fra kl. 11.30 til 16 var vi ofte med til sceneprøver på kommende forestillinger. Det var både opera og skuespil, vi var statister i. Derefter skulle vi til reelle indstuderinger af roller med henblik på vores eksamen det kommende forår. Det stod på til kl.18. Så var der pause, hvor vi brugte vores spisekort til

Bonna som "Mimi" i Puccinis "La Bohême"på Det Kongelige Teater.

dagens ret i kantinen, og så sluttede vi af med aftenens forestilling, og jeg var som regel hjemme ved midnatstide. Var vi ikke til prøve som statister mellem kl.11.30 og 16, gik vi til undervisning hos vores private sanglærere, eller sad i teatret og overværede prøverne på kommende forestillinger. Det var både opera, skuespil og ballet. Vi sugede til os, som var vi klatpapir. Og på hjemmefronten! Ja, det var aldrig gået uden mor Sonja og far Jørgen. Min mand havde jo sit arbejde at passe. Det "flaskede" sig sådan, at vi havde fået lejlighed ganske tæt på torvet, hvor far og mor boede, og hvor far nu havde fået selvstændigt skrædderi. Mor hentede Inger hver morgen, og de havde hende hele dagen, indtil Flemming hentede hende, når han kom fra arbejde.

Da jeg havde bestået eksamenen efter det første år, fik jeg tildelt en rolle i "Figaros Bryllup" af Mozart. Operaen skulle markere Mozarts 200-års fødselsdag, så alle sejl var sat til. Den store instruktør Carl Ebert, som var leder af operaen i Glyndebourne, skulle instruere, og jeg havde fået tildelt rollen som Figaros mor Marzellina. Altså, som andetårs-elev skulle jeg blande mig med de store sangere og arbejde professionelt. Det gav et vældigt skub til min afsluttende eksamen.

Jeg bestod. Vi skrev nu forår 1956. Jeg var som 22-årig nu uddannet operasanger, og jeg blev engageret til Det kgl. Teater. Jeg brød totalt sammen af glæde. Jeg tror aldrig, jeg sådan har grædt,

ja, det var direkte pinligt, måske var det "proppen", som sprang af en ubevidst koncentrations-flaske. Måske var det fornemmelsen af at være "i havn".

Debut på Det kongelige Teater

Jeg fik oplyst, at jeg skulle debutere i Verdis store opera "Maskeballet". Jeg skulle synge den kvindelige hovedrolle Amelia. Operaen skulle iscenesættes af Fru Anna Borg, den store islandske skuespillerinde, som var gift med Poul Reumert. Det gav anledning til et tæt bekendtskab med dette begavede ægtepar.

Efter min afsluttende eksamen modtog jeg Kaj Munks mindelegat og blev sendt en måned til Richard Wagners højborg, Bayreuth, hvor jeg sammen med unge musiktalenter fra hele verden overværede alt, hvad der var af prøver og forestillinger. Det var mere end lærerigt, ja, det var som at træde ind i musikkens helligdom.

Rent familiemæssigt var der fra min side ikke noget at råbe hurra for - jeg var der jo aldrig. At min datter trivedes, skyldtes tre gode, storsindede mennesker - ægtemand og min mor og far!

I august 1956 fyldte jeg 23 år, og prøverne på "Maskeballet" startede, og det var så intenst, at der ikke var plads til andet overhovedet.

Operaen skulle have premiere den 7. februar 1957. Det var meget overrumplende, at der stod så megen blæst om min person. Jeg havde bare at følge med, for alle - og jeg mener alle - forventede det helt store af mig. Pressen skrev om mig inden premieren, kong Frederik kom og overværede sceneprøver, og Poul Reumert kom med gode råd til mig på min garderobe, når jeg sad og sminkede mig. Alt drejede sig om mig. Mine kollegaer var enestående, de støttede mig utroligt, det samme gjorde operakoret, Det kgl. Kapel og scenefunktionærerne, og sågar portnerpersonalet. Det var som om, det var alles debut.

Så kom den store aften. Mine forældre var nærmest lammede af nervøsitet; klarede hun det? Hun er jo bare vores datter! Men hun klarede det endda til euforisk bravour! Det stod der i hvert fald i pressen dagen efter.

Nu begyndte hverdagen for mig som ansat ved Den kgl. Opera, og det blev noget helt andet end før. Fra at have arbejdet koncentreret med én opgave i et halvt år, blev det nu pludselig til - "kan du synge den koncert om fjorten dage?" – det var en enorm omvæltning.

Det første som skete, var at sopranen til den kommende torsdagskoncert meldte afbud, og jeg skulle afløse på rekordtid. Den store dirigent Rafael Kubelik skulle lede koncerten. Det var som at stå en ny prøve.

Musikforeninger trængte sig på, og det resulterede i virkelig mange koncertaftener.

Men privat gled min mand og jeg mere og mere fra hinanden, og det endte med skilsmisse. Det går jo aldrig, når kun den ene servicerer den anden.

På teateret var vi nu i gang med Verdis opera "Trubaduren". Nu havde vi fået en italiensk kapelmester Bruno Bartoletti, som havde et flammende talent. Han fik mig til at føle, at jeg indtog universet i ét kæmpe åndedrag. I det hele taget blev alting mere og mere svimlende, og jeg tænkte: Kan du følge med? Men jo, det kunne jeg godt.

Midt i radio, teater og koncerter, meldte pressen sig angående interview – og det var samtlige aviser.

På den måde mødte jeg den mand, jeg skulle dele resten af livet med. Det var redaktør Sten Uldal fra Kristeligt Dagblad. Han var også fraskilt og havde to drenge på tre og fire år – Martin og Johan.

Det blev nu til, at jeg fik en stor lejlighed på Gammelholm bag Det kgl. Teater, så jeg skulle kun lige om hjørnet for at komme på arbejde. Der skabtes en ny familie.

Alt dette skete også på kort tid, nærmest mellem to forestillinger, "Trubaduren" og Pucinis "La Boheme", hvor jeg sang Mimi. For opera-afdelingen opstod der pludselig et hul på fjorten dage, hvor man kunne sætte "La Boheme" på repertoiret. Det bevirkede, at jeg sagde ja til at synge Mimi med en indstuderingstid på kun ti dage. Mine medspillere havde sunget deres partier fra den forrige opsætning, og det var til stor hjælp. Det gik sært nok rigtigt godt. Det var også en hjælp for mig, at Mimi var en hverdagskvinde, fremfor en "historisk" dame.

Midt i en prøve, blev jeg kaldt til teaterchefen, som overrakte mig operasangerinden Tagea Brandts legat, og kort tid efter var det musikanmelderne, der gav mig en ærespris.

Jeg gik også til store koncerter og overværede i 1958 overrækkelsen af Sonning prisen til komponisten Igor Stravinsky. Jeg fortæller dette, fordi jeg efter koncerten var med på det prominente hold, som fik lejlighed til at hilse på den store mester. Dette gav mig bogstaveligt talt kuldegysninger, for jeg vidste fra hans erindringsbog, at han havde givet hånd til den russiske zar og komponisten Peter Tjaikovsky.

Jeg fik invitation til aftenselskab hos kong Frederik og dronning Ingrid på Amalienborg Slot, hvor majestæten talte med mig i uhørte tyve minutter. Han var meget interesseret i mine operapartier og sangens klang, - vi spillede en selvlavet scene, hvor han bøjede sig

Bonna som Magdelone i Carl Nielsens "Maskarade" på Det Kongelige Teater.

og tog i slæbet fra min lange kjole og kyssede min hånd, og så lo vi begge meget, - "Ja", sagde han, "vi må synge sammen en dag".

Jamen du gode, hvad skete der ikke. Det hele hvirvlede rundt omkring mig.

Jeg fik tildelt store partier som "Mrs. Ford i Verdis "Falstaff", Leonora i Verdis "Trubaduren", Ariadne i Richard Strauss' "Ariadne på Naxos", Mikael i Carl Nielsens "Saul og David", Fru Magdelone i Carl Nielsens "Maskerade". På radioen sang jeg lady Macbeth i Verdis "Macbeth", sopranpartiet i Verdis "Requiem".

Den store komponist Paul Hindemith havde komponeret musikken til Rainer Maria Rilkes "Marienleben", - vidunderlige digte om jomfru Marias jordnære liv. De skulle opføres til en festkoncert med Det kgl. Kapel. Paul Hindemith havde ud af disse 24 digte for sang og klaver, instrumenteret 4 for orkester, og hver eneste af sangene var som at synge en stor Wagner-arie. Man havde anbefalet mig som solist. Han havde selvfølgelig ikke hørt min stemme og fik derfor sendt et bånd, hvor jeg sang Richard Strauss' "Salome" med Radiosymfonikerne, til Schweiz, hvor han boede, for at acceptere, at jeg var solist på koncerten. Det gjorde han, og blev så tiltalt af det, han hørte, at han instrumenterede to digte til – specielt til mig. Jeg blev meget beæret - men to til! – de var så afsindig svære.

Privat fungerede livet. Min mand Sten Uldal var rent ud sagt fantastisk! Han inspirerede mig, foreslog bøger, jeg skulle læse, musik, jeg skulle høre, det var hans ide med Hindemith-sangene, og sådan "puffede" han til mig hele tiden, og derved åbnedes fordybelsen af mit arbejde. Samtidig kunne han lave mad og gøre rent i huset og passe børn som ingen anden!!

Vi gik til koncerter, for han skulle jo anmelde for avisen. Derved hørte jeg de største musikere og sangere, som kom til København, bl.a. Duke Ellington i Forum og Ella Fitzgerald med Oscar Petersons kvintet, bare for at nævne nogle af de inspirerende kunstnere.

Dirigenten Bruno Bartoletti, som jeg arbejdede med i "Falstaff" og "Trubaduren", havde nu foreslået teatret, at man i sæsonen 60-61 skulle sætte Verdis "Don Carlos" på repertoiret med mig som dronning Elizabeth af Spanien. Hvis dette skulle nås, måtte min sommerferie tages i brug til indstudering af partiet, som skulle finde sted i Bartolettis hjemby Firenze i Italien. Altså blev jeg sendt af sted en hel måned. Åh, hvor var det ensomt. Jeg boede på pensionat lige overfor operaen, gik til prøve to timer om formiddagen og tre om eftermiddagen. Når jeg havde pause, var der siesta, og efter middagen om aftenen gik man altså ikke alene ud i storbyen Firenze.

Rollen kom til at "sidde", og operaen blev en sand succes. En aften kunne jeg mærke noget forkert i min hals – der måtte meddeles over højtaleren, at jeg var indisponeret, men sang alligevel – publikum bakkede mig overraskende op med ekstra klapsalver, og det var medicin for mit adrenalin.

En pause fra arbejdet

Jeg holdt en pause, for jeg troede, det var en forkølelse. Fjorten dage efter gik vi i gang med indstuderingen af Carl Orffs opera "Die Kluge", men der blev ved med at sidde noget på stemmebåndene, og jeg undrede mig stille, for hvad var det? Selvfølgelig havde jeg søgt teaterets læge, men han beroligede mig. Jeg skulle så til Hamborg-operaen, som havde engageret mig til at synge Ariadne. Min mand var Gud være lovet med. Da jeg ankom til prøven med dirigenten Leopold Ludewig og sagde: "Guten Tag", så han på mig og sagde: "De skal ikke synge i aften". Hvor blev jeg lettet! Endelig en, som ikke troede, at jeg krukkede. Han sendte mig til lægen, som med det samme så, at mine stemmebånd var overanstrengte, beordrede mig hjem på hotellet, hvor jeg dybt rystet og grædende

hældede mit hoved til min mands skulder. Da jeg kom tilbage til København, havde jeg et møde med kapelmester Rafael Kubelik, som skulle dirigere Verdis "Requiem" med mig som sopransolist. Jeg fortalte ham grædende, at jeg ikke kunne synge for tiden, og han sagde til mig, at jeg skulle holde pause i cirka et halvt år og helst forholde mig helt tavs. Teatret blev orienteret om min tilstand, og det var i slutningen af sæsonen 1960, så vi gik ferien i møde.

Nu var der stille omkring mig. Jeg skulle intet, men der foregik alligevel noget i mig. Jeg gav mig til at tegne, - talentløse ting med en vis kraft, og det fik mig til at blive interesseret i porcelænsmaling. Så var han der igen, min mand, - der blev stillet et bord op, så jeg kunne sidde i ro og fred, materialer, bøger og tallerkener blev stablet op, og enden på det blev, at huset snart havde spisetallerkener med kinesiske motiver i massevis. Det var en positiv beskæftigelse, og snart følte jeg, at jeg igen havde "rum" omkring mig.

I Hamborg havde jeg året før sunget for Wieland Wagner, Richard Wagners barnebarn, som nu sammen med broderen Wolfgang var leder af Bayreuther-festspillene. Wieland Wagner var interesseret i et eventuelt engagement med mig og havde foreslået, at jeg kom til Bayreuth og overværede forestillinger. "Meld Dem på mit kontor", sagde han, "Der vil ligge billetter til Dem". Det viste sig så, at min mand havde mulighed for anmelderbilletter til "Lohengrin" og "Mestersangerne i Nürnberg", og samtidig skulle han på hjemvejen skrive om et nyt eksprestog i Hamborg, så alt passede sammen. Det var store bevægende oplevelser, at se Bayreuth igen.

I Hamborg på tilbagevejen, gik vi om aftenen i operaen og så "Skæbnens Magt" af Verdi. Kvinden, som sang hovedrollen, var kammersangerinde Clara Ebers, som også var professor på musikkonservatoriet. Hun sang teknisk fabelagtigt, - min mand gav mig et blidt ryk i armen og sagde: "Der har du din nye sanglærer". Jeg kontaktede hende den næste dag og forklarede hende min situation. Hun bad mig komme ud til sig lige med det samme, og jeg var målløs over hendes interesse for mig. Jeg sang for hende, og herregud, det var slet ikke noget at komme med, men hun så på mig med smil i sine øjne, og sagde: "Ach mein Kind, du fejler ikke noget, du skal bare lære at synge". Jeg var helt stum og med ét usigelig lettet, for hendes store autoritet havde jeg jo lige oplevet aftenen før i operaen. Enden på det blev, at jeg i tre år, otte dage om måneden tog til Hamborg, og i sandhed lærte at synge. Der gik dog ikke tre år, inden jeg stod på Det kgl. Teaters scene igen, det skete efter et halvt år hen på vinteren, hvor tenoren Willy Hartmann skulle debutere som Rodolf i "La Boheme", og jeg var igen klar til at synge Mimi. Det blev en forrygende aften, publikum væltede teateret, det kunne de ikke, men de gjorde det!

Tilbage igen

Stille og roligt vendte jeg tilbage til mit arbejde og fik nye store opgaver. Det var fantastisk for mig at føle stemme og krop fungere igen - som at synge ud fra en helt ny vinkel.

Nu fik jeg en meget speciel opgave som guvernanten i Benjamin Brittens opera "Skruen Strammes". Det var en gyser om to børn, som bliver psykisk knækket af deres guvernante. Af alle mine roller blev det min mest udfordrende. Operaen blev optaget i studie til tv. Britten skulle modtage Sonning prisen, og i den anledning var det naturligt at opføre "Skruen Strammes" på Det kgl. Teaters scene. Det blev en festaften. Britten kom på scenen efter forestillingen for at modtage en gigantisk hyldest. Men så skete der noget. Han vendte sig imod mig, gav mig sin store buket hvide roser, tog min

Privatfoto af Bonna, da hun fyldte 75. *Foto i privateje*

plads blandt mine kolleger, puffede mig ud mod publikum, og overlod hyldesten til mig. Det var så uventet. Det var så stort. Og aldrig har jeg været så ydmyg.

Mens vi indspillede "Skruen Strammes" på tv, fik jeg en opringning fra daværende teaterchef Per Gregaard, som spurgte mig, om jeg ville modtage ridderkorset af H.M.S. kong Frederik den 9. Benene blev fuldstændig slappe under mig, og jeg fremstammede et "ja tak". Kort tid efter var jeg på Christiansborg Slot for at takke for ridderkorset. Kongen sagde til mig: "Jeg har et ønske om, at De synger til min datter prinsesse Benediktes og Prins Richards bryllup", hvorefter jeg svarede: "Det kan ikke lade sig gøre, Deres Majestæt, da jeg arbejder på indstudering af Benjamin Brittens opera "Skruen Strammes" på fjernsynet". Kongen studsede og sagde med mørk stemme: "At De dog orker at synge sådan noget moderne pjat! Jeg havde ellers glædet mig til, at De medvirkede i festforestillingen på Det kgl. Teater". Jeg var selvfølgelig ked af, at jeg ikke kunne være to steder på en gang, og jeg var meget stolt af mit ridderkors, som jeg fik i 1968, 34 år gammel.

Efter teatrets festaften for Benjamin Britten fik jeg en opfordring om at komme og afholde en Liederaften ved hans årlige festival i Aldeburgh. Jeg arbejdede intenst på programmet og var parat til at rejse, da der kom ordre fra operaen om, at der netop i den givne periode blev brug for mig på teatret – altså ingen koncerter hos Mr. Britten.

Operaen havde til den kommende sæson planer om at sætte "Eugen Onegin" af Tjaikovskij på repertoiret, og for første og eneste gang gik jeg til operachefen og bad om at komme med på rollen som Tatjana. "Selvfølgelig", svarede han. Men også der undgik man mig. Dette skete nogle gange, bl.a. med tilbud fra norsk opera – jeg vidste jo godt hvorfor, men det er ikke værd at nævne her.

Så tog vi fat for os selv, og det blev til utallige koncerter i kirker og sale. Det var vidunderligt at få denne tætte kontakt med alle egne i Danmark.

Sten og jeg fik to sønner, Espen og Kasper, og de fik, ligesom deres ældre søskende, virkelig "opdaget" deres fædreland, for vi havde dem altid med på koncertturneerne. Med tiden nærmede pensionsalderen sig. Der skete store ændringer på teatret pga. ombygninger. Senere kom operaen på Holmen og skuespilhuset ved havnen. Jeg "lukkede" sammen med Det kgl. Teater på Kongens Nytorv, hvor man havde haft de tre kunstarter, skuespil, opera

og ballet sammen, så jeg fik en lykkelig afslutning. Bedre kunne det ikke være. Det var min tid.

Efterfølgende arbejder jeg med elever, holder foredrag og underviser kor i vejrtrækning og lyd.

Og så får jeg en opfordring fra min fødeby, om at skrive om min tilværelse. Dette gjorde mig meget bevæget, og så måtte jeg selvfølgelig af sted til Gørding.

Vi, Kasper og min svigerdatter Joan, fik en uforglemmelig dag, hvor vi troppede op hos Grethe og hendes mand på Godthåbsvej. Vi, med Grethe som guide, startede ved kirken, det betød noget for mig at betragte døbefonten hvor jeg havde modtaget den hellige dåb. Jeg så åen, hvor min far og hans brødre havde løbet barfodede rundt, og vi kom til forsamlingshuset og fik knus af Else Marie, Abeline og Poulsens datter. Jeg klappede i hænderne af begejstring over malerkunsten omkring scenen, hvor min mor havde spillet og jeg havde stået og sunget. Vi kørte til skolen og ud i den skønne omegn, og sidst men ikke mindst, genså jeg huset, hvor jeg blev født. Der er nu ingen skorsten på taget – ingen kryber i skjul der mere. Men der står et yndigt, roligt hus, som har fået erstattet de røde mursten med en grå farve.

Det var en dejlig oplevelse for os alle tre, og jeg har i sinde at gentage besøget.

Om forfatteren:
Bonna Søndberg er født i 1933 i Gørding. Fik sangundervisning fra konfirmationsalderen, blev optaget på Opera-Akademiet som 21-årig og ansat ved Det Kgl. Teater i 1956.